

till herr Tideman "ok modher sinne ene gatubodh oc en källare som hustru Kathrin Kallendorps gaff honom ok tomtena nidhon for stenhuset ok I (50) mark päninga." Förmodligen bör detta tolkas som att Peter Privalk var son till herr Tideman van Werdens syster, alltså dotterson till h. Katarina Kallendorps. Peter Privalk var således nu ägare av hela fastigheten. Huru han böt bort källaren under södra grannhuset mot en 30 alnars tomt nere i gränden på södra sidan vid sjön, har förut blivit omtalat. Peter Privalk omtalas ofta i urkunderna och hänvisas angående honom, likasom ifråga om Stockholms rådmän eller deras anhöriga, till Rådsmatrikeln. Något kan ju meddelas här. Som ålderman i S:t Gertruds gille omtalas han år 1421, vilket år han också nämnes i Helga Lekamens gilles handlingar. Åren 1425-27 var han stadsbyggmästare, dog omkr. 1452, gift två gånger: 1:o) med Kristina, död före 1423, 2:o) med Lycka (omgift med svenske rådmannen Nils Persson, om vilken mera sedan), död omkr. 1485. De tre barnen i 2:dra giftet voro Elsebe (g.m. svenska rådmannen Hans Holmgersson), Gertrud (g.m. svenske rådmannen Nils Dobbin) samt Hans Privalk, broder i S:t Gertruds gille från och med 1472 och före 1486 27/2 gift med Margareta (dotter till borgmästaren Philpus Jensson i dennes 1:a äktenskap). Hans Privalks och Margaretas son, herr Lars Privalk, omtalas i tänkebooken t.ex. 1544 19/7, 1545 17/10 och 1545 19/10. Eftersom han tituleras herr, är troligt, att han var präst. Efter Hans Privalks död, som inträffade 1502, gifte sig änkan redan året därpå med Simon skräddare. Herr Lars Privalk åter var också gift och blev fader till två söner: Johan Larsson P. och Hans Larsson P. Vad angår Simon skräddare, kan nämnas, att han hade två syskon: hustru Anna Taskemakares och Mickel i Uppeby. I Helga Lekama gilles handlingar omtalas 1469 Tideman Petri Privalk, som således också var son till Peter Privalk.

Rådmännen Nils Dobbin och Hans Holmgersson hade stort anseende och anförtroddes en mängd uppdrag. Så utsågos de 1477 19/6 att resa till herredagen i Strängnäs samt 1479 7/6 att tillsammans med hustrurnas styvfäder, Nils Persson, och några andra resa till herredagen i Södertälje. Båda voro medlemmar av S:t Gertruds gille; Nils Dobbin

bissittare där 1479 och Hans Holmgersson broder från 1452, bisittare 1460. Men det framkommer även i tänkeboken åtskilligt, som just inte talar till Nils Dobbins favör. Den 18 nov. 1480 vittnade inför rätten personer, att de sett ett fat inslaget med Hans Ulfs järn, på vilket stod Nils Dobbins märke, och 1481 3/11, att man hört Nils Dobbin tillstå, att han tagit det salt, varpå en Knut Eriksson gjorde anspråk. Nils Dobbin dog 1481 mellan den 7 juli och 17 nov., vilken sistnämnda dag änkan, hustru Gertrud, gjorde sig urarva. Den 20 juli 1482 anammade kämnärerna Joan Styng och Erik Philpusson, vilka voro utsedda att skatta Nils Dobbins hus, av detta $5\frac{1}{2}$ pund mjöl och ett spann, som stadsmätarne mätte ut. Den 1 juli s.å. hade nämligen utsetts personer att bese "the spisningä, som är i Niels Dobbins hus, och wyrda henne fore peninga ok mädhan som tydhen är haarder". Med samma släktnamn uppträda flera stockholmare under 1400-talet: Lasse D., broder i S:t Gertruds gille 1420; Olof D., broder där 1433 (?); Anders D. i samma gille 1449, m.fl. I Helga Lekama gille funnos Lasse, Olof och Remer Dobbin samt hustru Gerdeka Dobbin. En Hans Dobbin var 1421 borgare i Wismar.

Efter denna lilla släktutredning återgå vi till egendomen n:r 49 Österlånggatan. Efter Peter Privalks död kom huset till sonen Hans Privalk i enlighet med anteckning i den nu förkomna tänkeboken för 1469 10/4, citerad i jordeboken för 1492 18/5 och i tänkeboken för 1499 16/12. Rådmannen Folmar van Lunden hade år 1480 köpt ränta i en Hans Privalks egendom i Stockholm, nämligen i en stenbod, liggande näst intill det hus, som borgmästare Pynnow ägde och bebodde. Denna bod låg åt gatan före den nordligaste boden. Röntan, en halv lödig mark, anslogs av Folmar van Lunden till S:ta Barbara kor i Stockholms Bykyrka. (Se Fundationsbrevet för S:ta Barbara kor i Stockholms Storkyrka, översättning av fröken Martha Voss, Samf. S:t Eriks årsbok 1917, sid. 89). Vidare omtalas i tänkeboken, huru Hans Privalk med sin hustrus tillåtelse anslog en årlig ränta av 5 mark penningar till S:t Henriks altare, till "the helga fäm wndher", att utgå ur sitt hus, som han besatt näst ovanför borgmästare Nils Perssons hus östan mur.

Hans Privalk, som för övrigt även ägde hus i Skultasgränden östan mur, dog såsom ovan sagts 1502, varefter änkan, hustru Margareta Philpusdotter, och hennes andra man, Simon skräddare, tillträdde fastigheten. Simon skräddare, som finnes skriven här i skotteboken för åren 1503-09, upplät den 10 okt. 1513 med samtycke av sin syster, h. Anna, och sin svärmoder samt sin hustru till Jakob Persson sitt stenhus och grund för 400 mark stockholmska. Till huset hörde tre källare och två bodar nedan under huset, vind, våningar samt 4 fria murar. Simon skräddare hörde till offren för blodbadet 1520. Jakob Persson finnes här i skotteboken för åren 1516-19, för 1520 saknas uppgift, men 1521-25 står hans hustru i stället. På några ställen är hennes namn utsatt, Elsebe. Förmodligen var också Jakob Persson ett av de många offren för Aristiern Tyranns blodtörst. Med sin hustru Elsebe hade Jakob Persson sonen Per Japsson. Emellertid blev det ej denne, som övertog huset, åtminstone ej närmast efter faderns död, utan det gjorde änkan. I skotteboken för 1545-52 upptages hon här som hustru Elsebe, Henrik Snaffuels hustru; först året därpå finna vi sonen som ägare, Per Japsson, och han står kvar till och med år 1556, varefter hans änka, hustru Barbro, anges för åren 1557 & 58. Arvskiftet mellan Peder Jakobsson och hans styvfader Henrik Snauel Panns antecknat i tänkeboken för 1534 23/3 (F.43), men denna har som bekant förkommit; anteckningen är upprepade i tänkeboken för 1576 22/8, till vilken intresserade läsare hänvisas.

Därefter har jag en lucka i ägarelängden på cirka 70 år. Den 16 juni 1628 sålde Hans Urbansson till Henrik Lemmens ett gammalt förfallet stenhus på Österlånggatan, näst norr om Löparens sätehus, jämte två korsverksbodas bakom huset ned i gränden; tomtens längd var i Kokhusgränden $40 \frac{3}{4}$ aln, i Jochim Sperlings gränd $19 \frac{1}{2}$ aln och bredden vid Österlånggatan var $19 \frac{3}{4}$ aln.⁺⁾ Friset utgjorde 1000 daler. Då man vet, att Lemmens var ägare av hörnhuset (Freden), är det lätt att förstå, att det verkligen var nr 49 som han köpte. Härmed få vi också ett nytt namn att lägga till de övriga på den nordliga gränden inom nuv. kv. Argus, Jochim Sperlings gränd. Huru

+) Här ha vi alltså uppgift på avståndet mellan gränderna och kunna konstruera fram även den nordliga gränden på 1701-års karta.

Hans Urbansson kommit i besittning av huset, kan jag ej säga, förmodligen var det ett arv efter fadern, Urban Michelsson, ty denne ägde det troligen 1621 12/3, då Håkan Kristersson sålde det södra grannhuset till Lemmens (se ovan sid. 6). Urban Michelsson uppträder här i skotteboken åren 1582-1604.

Eftersom den av Lemmens 1628 inköpta tomtten hade en bredd av 19 3/4 aln vid Österlånggatan, är tydligt, att den ej blott omfattade den norr om Kokhusgränden befintliga delen av nuv. n:r 51 Österlånggatan utan även den södra delen av egendomen n:r 49 Österlånggatan.

Längre fram på 1600-talet sålde förmodligen Lemmens bort tomtens norra parti och behöll det södra, som han införlivade med hörnegendomen. Däröfver mera i uppsatsens senare del. Vad angår den tomtedel, som tillhörde nuv. n:r 49 Österlånggatan, tycks den ha kommit till Erik Larsson van der Linde och från honom till hans måg Herman Kamphenhausen.

Erik Larsson von der Linde hade i sitt andra äktenskap, med Vendla Larman, bl. andra barn två döttrar: Gertrud, född 1608 2/4, och Margareta, född 1609 24/4, + 1645 16/1. Gertrud blev 1626 18/6 gift med Herman Kamphausen. I 1652-års mantalslängd äro grosshandlare Herman Kamphausen, hans hustru, de ogifta döttrarna Vendela, Elsa och Gertrud (den sistnämnda saknas hos Lüdeke i hans Denkmal der Wiedereröffnung etc) samt en dräng och två pigor skrivna här. Uppgifterna hos Lüdeke, till vilka hänvisas, kan jag ytterligare komplettera därmed, att dottern Vendela Hermansdotter i mars 1652 vigdes vid Petter Starck (förmodligen den inspektör Petter Starck från Gottland, som 1652 var skriven i östra kvarteret, n:r 92) och att sonen Erik Hermansson inskrevs som student vid Rostocks universitet i oktober 1645. Vid Uppsala univ. hade sönerna Erik och Laurentius börjat sina studier den 24 juli 1643. Sannolikt var det huset, här, som avsågs 1641 13/10, då sal. välb. Erich Larsson van der Lindes änka och arvingar för 3200 rdr uppläto till Herman Camphausen all den rätt och pretention, som de kunde ha till det hus, som deras måg och sväger Camphausen hade byggt på sal. van der Lindes tomt och grund vid Österlånggatan, däruti han bodde. Da Sperling

bodde innanför Camphusen och naturl. vid Jochum Sperlings gränd (den norra inom kv. Argus), får man väl anse, att Camphusen ägde 49 Österlånggatan.- Vad beträffar Erik Larssons dotter Margareta, var hon gift två gånger: 1:o) med rådmannen i Stockholm Valentin Nilsson, 2:o) med borgmästaren i Halmstad och direktören vid Afrikanska Guldkompaniet Hans Neuman som efter Margaretas död gifte sig med Sofia Doms; han dog i Afrika (Lüdeke). Den 15/9, 22/9, 6/10 1645 gjordes uppbud på Herman Camphusens hus östantill.

Tomterna mellan de båda gränderna inom nuv. kv. Argus. Mot herr Ludvigs gränd tycks det som om dessa fordom hört samman med Hans Westmans egendom uppe vid Österlånggatan och detta, såsom ovan påpekats, ännu i början av 1500-talet, åtminstone till 1523. Åt den norra gränden ägdes tomterna ned till sjön av Peter Privalk. Vid arvskiftet 1469 10/4 (se ovan) fingo Hans Privalk och hans båda systrar på sin lott den södra delen av Hans Privalks gr. Hans Privalk skulle få icke blott det övre stenhuset vid gatan med dess grund och källare utan också byggningen på södra sidan i sjön nedanför herr Ludvigs husmur; herr Nils Persson fick i stället det nedra östra stenhuset med dess underliggande grund, källare och all byggning och tomt ned i sjön, således på Privalksgrändens norra sida. Även omtalas sedermera, huru Privalk dömdes att återfå källaren under sitt eget hus (som han hade lånat sin framlidna moder, hustru Lycka, i hennes livstid i utbyte mot en annan källare av h. Lycka och hennes man, herr Nils Persson), medan Nils Persson och hans arvingar skulle återfå källaren under sitt eget hus. I tänkeboken för 1499 2/12 säges, att Hans Privalk ingenting hade att skaffa med Olof Mickelssons källare (se nedan), ty Niklas Persson bodde där förut på norra sidan. Och 14 dagar senare bestyrkes detta: gränden på norra sidan var herr Niklas Persson tillskiftad från hans hus till sjön utom gården emellan, som Laurens tunnbindare satt uti, och herr Niklas Perssons styvbarn fingo södra sidan ned i sjön med Privalks hus överst på norra sidan. De båda systrarnas män blevo således ägare av fastigheterna här, men om dessas öden under den närmaste tiden framgår intet med visshet. Då efter Nils Dobbins död änkan gjorde sig utvärdig väl kreditorerna hand om hans del. Med tanke på att södra gränden vid

